

Prøveprosjekt for TMD-pasienter

Pasienter med invalidiserende temporomandibulær lidelse (TMD) kan nå få tilbud om en tverrfaglig utredning ved Haukeland Universitetssykehus.

Prøveprosjektet har pågått siden august i fjor, og skal være et tilbud til pasienter som har alvorlig kjevedeiddproblem eller langvarige plager fra muskulatur og kjeveledd.

Helse Bergen bistår nå disse pasientene med et omfattende tverrfaglig utredningstilbud bestående av kjevekirurg, bittfysiolog, kjeveortoped, radiolog, psykolog, smertelege og fysioterapeut. Prosjektet er et samarbeid mellom Kjevekirurgisk avdeling og Seksjon smertebehandling og palliasjon (Smerteklinikken) ved Haukeland Universitetssykehus.

Utredningstilbudet er det første i sitt slag for denne pasientgruppen i Norge.

Et kronisk smerteproblem

TMD er et samlebegrep som favner bredt, men de vanligste symptomene er smerte og ubehag lokalisert til kjeveledd, kjeve og kinn, med mulig utstråling til øyehulen, panne, tinning, nakke, hals og tenner. Smertene kan være av varierende intensitet.

– For de aller fleste pasientene som har symptomer fra muskulatur og kjeveledd, vil det gå over av seg selv eller med forholdsvis enkel behandling. Men det er en liten andel av disse som ikke blir kvitt symptomene. Da er det fare for at tilstanden kan bli kronisk, og at det blir et smerteproblem mer enn et ledd- eller muskelproblem, sier kjevekirurg og professor ved Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Bergen, Trond Inge Berge.

Strukturen på det nye tilbudet er slik at kjevekirurgisk avdeling tar inn pasienter med kjeveleddplager for å se om en del av disse kan behandles med ope-

TMD er et samlebegrep som favner bredt og smertene kan være av varierende intensitet, sier kjevekirurg og professor ved Institutt for klinisk odontologi ved Universitetet i Bergen, Trond Inge Berge. Foto: Rune Haakonsen.

rasjon, bittskinne eller kjeveortopedisk behandling.

– Hvis smerten kommer fra tilstander i for eksempel tyggemusklatur eller kjeveledd, kan pasienten søke om behandling i nærheten av der de bor, eller de kan få tilbud om behandling hos oss, sier Berge.

Alle pasienter i utredningen blir undersøkt av smerteteamet.

– Vi har hatt tilbud om kirurgisk behandling av kjeveleddlidelser i flere tiår. Det nye i dette tilbudet er den strukturerte utredningen. Organiseringen er slik at man treffer så mange fagpersoner som mulig samtidig, sier han.

Utredningen skjer etter henvisning fra fastlege.

Berge forteller at de i løpet av året som har gått har hatt 27 pasienter til utredning og tatt i mot 74 henvisninger.

– Dette er sannsynligvis et akkumulert behov, og vi vet lite om hvor mange i Norge som lider av TMD. Hvis tilbudet blir permanent, kan vi kanskje regne med at tilstrømningen av pasienter går noe ned, sier han.

Haukeland Universitetssykehus skal utrede cirka 60 pasienter i denne omgang. Resultatet av prøveprosjektet vil vise om TMD-utredningen vil bli et nasjonalt behandlingstilbud.

For lite kunnskap

– Vi har fått i oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet å utarbeide et bedre og tverrfaglig helsetilbud til per-

soner med TMD, sier seniorrådgiver i Helsedirektoratet, Terje Vigen.

– Fra pasientforeningene har vi fått høre at det blant tannleger og primærleger generelt finnes lite kunnskap om TMD. Av den grunn kan det også bli tilfeldig hvor disse pasientene blir henvist og hvilket tilbud de får. Mange føler at de ikke får den hjelpen de trenger, sier han.

Helsedirektoratet er usikre på om utredningstilbudet i regi av Helse Bergen er tilstrekkelig kjent i tjenesten, til tross for informasjonen de har lagt ut på sine hjemmesider. De er derfor i gang med å lage en veileder for både tannleger, primærleger og annet relevant helsepersonell, der de kan tilegne seg kunnskap om tilstanden og mulige behandlingsopplegg. Ubehandlet kan TMD gi betydelig reduksjon i livskvalitet, lange sykemeldingsperioder og ufrøhet.

tet, lange sykemeldingsperioder og ufrøhet.

Dersom flere TMD-pasienter blir henvist til tilbudet i på Haukeland Universitetssykehus vil man kunne få bredere kunnskap om pasientgruppen, og være i stand til å kartlegge omfanget av denne tilstanden.

– De aller fleste plagene fra kjeveledet går over av seg selv, men det er noen som utvikler kroniske plager. De siste årene har en del av pasientene dratt til utlandet for å få utredning og behandling, sier Vigen.

På nettsidene til Helse Bergen, Haukeland Universitetssykehus, ligger det mer informasjon om TMD-tilbudet og hvordan man henviser pasienter dit.

Tone Elise Eng Galåen